

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inscrisele se primesc în ziua următoare sau se trimisese.
Bucurii de anunțuri: Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inscrisele mai primesc în Viena: H. Haasenstein & Vogler (Otto Weiss), H. Schalek, Alois Herndl, M. Duka, A. Oppalik, J. Donnerberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Dornai; în Frankfurt: G. L. Danks; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie, săptămână pe o colônă 6 cr. și 10 cr. timbru pentru o publicație. Publicații mai dese după tarife și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LV.

„Gazeta” este în fă-care dl.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d. colector.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 229.

Brașov, Sâmbătă, 17 (29) Octomvre

1892.

Brașov, 16 Octomvre v.

Dacă în Ungaria se petrec lucruri, cari dau de gândit politiciilor serioși din țară și din afară, atunci noi Austria nu vrea să rămână îndără. Și partea de dincolo a monarhiei are particularitățile ei, seu, mai bine știu, atacerile ei delicate și senzaționale.

O astfel de afacere este aceea a disolvării colegiului consilierilor comunali din Reichenberg (Boemia). Ce lucru mare? va dice unul seu altul, în România de pildă asemenea disolvări de consilii comunale se sâvârșesc aproape zilnic, fără ca să producă nici un șgomot, nici o senzațiune. Dér ce să-i faci, dacă raporturile de aici se deosebesc așa de mult de cele din Boemia?

Orașul Reichenberg este nu numai unul din orașele germane cele mai mari ale Boemiei, dér este tot-odată renumit pentru spiritul naționalist, ce domnesce întrinsul. Sunt acuma șapte ani de când au ajuns la putere în comună extremii germani naționali, cari nu sâ mulțumiți nici cu programul, nici cu conducerea partidei liberale germane din Boemia. De aceea s'a vorbit așa de mult în timpul din urmă de Reichenberg și de agitațiile naționale de acolo.

Eată cum caracterizează o corespondență a țiarului „Berliner Tageblatt” stările din amintitul oraș: „In Reichenberg, dice, s'a stabilită o Germană iredentă în totă regula și toc năi reprezentanța orașului a devenit focarul uneltirilor, cari nu se pot numi decât anti-austriace. Reprezentanța comună din Reichenberg profesază părerile și învățăturile lui Schönerer, scopul ei final este rupearea de cătră Austria și alipirea de Germania”.

Acésta esplică în de ajuns procederea guvernului provincial boem față cu reprezentanța din Reichenberg. Disolvarea acesteia a fost motivată astfel, încât rezultă, că ea a urmat din cauza manifestățiilor anti-austriace și nepatriote ale primarului Dr. Schücker și ale soților săi consiliari comunali.

Interesant este, că spiritul prusac a făcut așa de mari cuceriri în Reichenberg, încât chiar și sergenții poliției au fost îmbrăcați în uniforme prusiane. Impăratul, când, în călătoria sa din vâra anului trecut în Boemia, a vizitat și orașul Reichenberg, vădendă acésta, a făcut observările sale desaprobătoare. Atunci primarul i-a promis, că uniforme sergenților de poliție se vor schimba. Acésta însă nu s'a întâmplat, ba mai mult, primarul, care atunci primise un ordin dela Majestatea Sa, a evitat în mod ostentativ de a-l pune pe piept la ocași festive.

In astfel de împrejurări nu e mirare, că guvernul s'a decis a lua o măsură atât de radicală, cum este disolvarea colegiului reprezentanților comunali din amintitul oraș.

Scim, că de un timp încóce partida națională germană, care formeză estrema stângă, a câștigat și câștigă tărâm tot mai mult între Germanii Austriei. Ea posedă un număr respectabil de membri în sinul parlamentului central din Viena și este în opoziție cu stânga liberală germană, care trece de moderată.

In casul de față al disolvării consiliului comună din Reichenberg însă Germanii naționali vor să facă causă comună cu Germanii liberali și pretind dela aceștia să intervină în favoarea locuitorilor

din Reichenberg și să silască pe guvern a-și retrage decretul de disolvare.

Se vorbește că guvernul a luat măsura din vorbă în înțelegeri cu conducătorii stângerii liberale germane. De aceea este foarte explicabilă perplexitatea, în care se află foile liberale în fața casului. Ele își dau silința a dovedi că ceea s'a întâmplat, nu s'a întâmplat cu scirea liberalilor.

Dér cum va fi cu intervenirea? Sări-vor cei din stânga liberală în ajutorul Germanilor naționali? Ei se află, fără îndoială în mare strimțore, bunăoră cum s'a aflat partida guvernamentală maghiară în atacerea cu încunarea monumentelor. A merge în contra curentului național nu cuteză, a se strica cu contele Taaffe éráși n'arú voi.

Crisa în Ungaria.

Situația politică nu s'a îmbunătățit de loc în zilele acestea. Deși foile oficiose și semioficiose spun, că poziția lui Szapary nu este de loc primejdnică prin ultimele înfrângerii, totuși se pare, că cabinetul seu este cu mult mai atacat în bazele sale, decât s'o mai pótă duce multă vreme.

Gravitatea situației s'a dat pe față și în comisiunea financiară a dietei dela 26 Octomvre. O mulțime de deputați opoziționali au cerut ministrului Csaky lămuriri cu privire la politica bisericăscă. Ministrul Csaky răspunse, că nu se află în plăcută pozițiune, de-a da răspunsuri lămuritoare întrebărilor cei s'au adresat; dér el nu pótă spune nici cauza pentru care nu pótă da lămuririle cerute. Sunt ore cari momente, dice ministrul, cari nu pot fi trecute cu vederea, prin urmare rogă pe membrii comisiunii să lăslăbescă de astădată cu întrebările. Își ține însă de datoriă a se pronunța asupra acestor chestiuni în parlament, după

ce va fi conferit cu toți membri cabinetului. Situația va trebui să fiă lămurită, căci așa nu va pótă să mai țină mult.

De altă parte „Pesti Naplo”, pe lângă toate desmințirile făcute susține, că ministrul croat Josipović și-a dat în faptă dimisia. Causa dimisiei sale sunt atacerea umplerei soanului metropolitan din Agram și alte neplăceri, cari își au isvorul în trecut. Se pótă însă, dice organul apponyistă, că cedendă rugărei ministrului președinte, să fi amănată încă depărtarea sa din postă faptă însă este și rămâne, că intenția dimisiei sale a comunicat-o deja lui Szapary și că se alipește foarte tare de acésta hotărâre.

Semioficioul „Fremdenblatt” din Viena scrie între altele, că opoziția maghiară și-a pierdut acum totă încrederea. Depărtarea neașteptată a curții din Gödöllő a impresionat foarte neplăcut, cum se vede din articuliile organelor opoziționale. Prin pășirea ei din urmă opoziția a turburat sentimentele sănătoase ale multor cetățeni. Fôia vieneză dice apoi, că ați nu mai crede nime în căderea lui Szapary și într'o crasă ministerială apropiată, de care vorbeșă așa de mult foile opoziționale.

CRONICA POLITICA.

— 16 (28) Octomvre.

Cu privire la politica esternă a Austro-Ungariei țiarul „Post” din Berlin scrie următoarele: „Singurătice foi dau expresiune părerii, că numirea lui Szogyeny de ambasador la Berlin în locul lui Szecheny, este un semn al tendinței diplomației vieneză, de-a câștiga politica germană pentru anumite planuri ale Austro-Ungariei în Balcani. Conte Szecheny, care a reprezentat așa de bine pe Franciscu Iosif în Berlin, cunosea foarte bine curtea berlinesă și nu voia să desvolte nici o activitate pentru planurile politice fantastice ale diplomației vieneză. Reprezentanții

„FOILETONULU GAZ. TRANS.”

Apele noastre.

(Urmare).

Mai în jos pe Murăș se află Uióra vestită, pre cum scim, pentru băile de sare. In acest loc s'a scos sare din timpurile cele mai vechi; Romanii încă au avut mine de sare, ér minele de aci se cultivă dela finea secolului trecut. Murășul însă totdeauna a amenințat minele cu inundare. Romanii și le-au scutit cu valuri de pământ mari; ér acum au fost scutite așa, că Murășul a fost condus (în 1859) în o nouă alvie (canal) mai departe de ele și tot-odată s'a construit în jurul sărărilor o stolă periferică în lungime de vre o 700 metri, în care se source apa de ploie, de care asemenea suferiau minele și de aci se scote cu ajutorul pompelor. Inainte de a fi construită la noi calea ferată, sarea dela Uióra se transporta pe Murăș în Ungaria, pe năi construite anume pentru acest scop la Partoș, lângă Alba-Iulia.

Atunci Murășul dela Uióra în jos

era navigat cu năi de sare; acum navigațiunea a încetat și sarea se transportă pe calea ferată.

Dela Uióra în jos spre Aiud, Murășul se îndreptă spre miadă și își ține direcțiunea acésta până din jos de Vințul inferior. Pela Mirăslău valea se lărgesc și de aci în jos ne ofere panoramă încântătoare. In stânga se estind delurile de pe Târnavă, în dreapta se înalță ramurile munților apuseni, ér în fața noastră departe spre sud se vedă colorați albăstrii munții sudici dela graniță. Cóstele delurilor sunt acoperite cu păduri și în parte mare cu vii, fiind vieritul în părțile acestea în stare înfloritore. Din mijlocul șirurilor de deluri în dreapta se înalță impunător unele piscuri și stânci de forme pitoresci precum este colțul Trăscăului, apoi Pietra Cetii, Vêrful Caprei ș. a. cari sunt cele mai înaintate posturi ale munților apuseni spre lăuntru țerei. Asupra lor avem foarte frumoșă privire de pe delurile și colinele, ce mărginesc valea deastânga începând dela Gombăș, de pe înălțimile dela Pagida, Cimbrud, S. Craiu, Căpuș ș. a., de unde ni-se înfățișeză cele mai frumoșe și varii pano-

rame. Din munții apuseni se varsă multe riuete în Murăș, între cari mai mari sunt: Valea Geoagului, Valea Găldii și Ampoiul, pe văile a căroră unde predomină delurile vâroșe dăm de chiei și stânci de forme pitoresci și de regiuni romantice; în stânga se varsă în Murăș Târnavele împreunate, și din jos de Alba-Iulia riul Sebeșiu, un riu de munte din munții Sebeșului.

La Alba-Iulia este aședat pe țermul Murășului prediul Partoș, care acum este o stațiune principală a plutașilor, ér odinoră era emporiul navigațiunii pe Murăș; aici se construiau năile pentru transportul serei și se descăra în margine o cantitate de sare, destinată pentru părțile sudice ale Transilvaniei.

Dela Vinț în jos Murășul se îndreptă spre sud-vest și vest; valea lui de aci mai departe este plină de rumșei și de panorame încântătoare, cu deosebire de pe la Uroi și Deva în jos, unde delurile îi strimțeză valea și alcătuesc o două strimțore seu pasă al Murășului, prin care riul străbate din interul Transilvaniei pe șesul Ungariei.

Pe țermul seu stâng se estinde, până la Orăștia micul, dér frumosul șes, Câmpul pânii, unde Ardelenii sub conducerea lui Ștefan Bathori și ajutați de Pavel Chinesul au raportat în 1479 o victorie strălucită asupra Turcilor. Dincolo de Murăș, pe țermul seu drept, se înalță deluri, ramuri sudice de ale munților apuseni, de pe cari ni-se deschid priveliști frumoșe asupra împrejurimii. Astfel avem o frumoșă panoramă de pe vârful Măgurei, lângă Cigmău. Spre sud vedem estindendă-se Câmpul pânii, mărginit de munții Orăștiei și ai Sebeșului; spre sud-vestă privirea ne pătrunde în valea romantică a Streiului, ér pe Murăș în sus zărim în depărtare vârurile zidurilor din cetatea Alba-Iuliei.

La Uroi se varsă în Murăș Streiul. De aci în jos se începe pasul Murășului, care din timpurile cele mai vechi a fost o însemnată cale de comunicație între Ardél și șesurile Ungariei. In dreapta se estind ramuri de ale munților apuseni și de ai Zarandului, în stânga deluri pădușe, în dosul căroră se înalță munții Hașegului. Jos șerpuesce lină și măiestos Murășul, prin

acestei politicii pessimiste trebuie să-și găndească, că contele Kalnoky este o multă mai introdusă în politica berlinesă, de câtă se nu știe, că deși Germania stă pe baza sincerei alianțe, totuși ea nu este aplecată a se abate dela principiile politice stabilite de Bismarck. Germania la nici ună casă nu poate fi obligată a sări în ajutorul politicii balcanice a Austro-Ungariei. „Post“ mai adaugă, că Szögyeny-Marich, e bine vădit înaintea împăratului Wilhelm.

Se scrie din Constantinopol diarului parisiian „Le Temps“ următoarele: „In urma rebelului turco-rus din 1877 și 1878, sultanul Abdul Hamid a înțeles îndată, că trebuie cu ori-ce preț să profite de liniștea neașteptată, care a urmat pentru a reface cu totul opera predecesorilor săi. Mai grabnică fără îndoială era să se ocupe de armată. Prin urmare, cu ea a început. După aceea epocă într'adevăr nici un sacrificiu, fiă în omeni, fiă în bani, nu s'a cruțat pentru a duce la bine această programă. In mijlocul unei situații financiare din cele mai grele, ce se poate, armata nu a încetat de a progresa. Astăzi începe a se oulege fructele atâtor osteneți. Armata turcescă nu este o cantitate de lăpădată. Ea poate pune pe picior de rebelu cel puțin un milion soldați de întâiul ordin. Este adevărat, că comandamentele nu sunt la înălțimea misiunii lor. Dér cu strategiști europeni pentru a o conduce, armata turcă, care n'a pierdut nici una din calitățile ei cele vechi, va găsi încă drumul, care a condus-o o dată la atâtea biruințe strălucitoare. Astfel se poate înțelege foarte lesne câte intrige diplomatice trebuie să se urzească în jurul unui suveran, care dispune de asemenea mijloce în casă de confragațiune europeană. Dér până acum toate încercările au fost nefolositoare. Sultanul, a cărui prudență politică trece de proverbială, s'a ținută tot-deuna într-o strictă neutralitate. El a rămas neînduplecat. Cele două partide rivale au făcut tot posibilul spre a-l câștiga pentru cauza lor. Din amândouă părțile s'au făcut suveranului otoman oferte, făgăduelile cele mai atrăgătoare, dér și cele mai greu de îndeplinit. Agenții întrei alianțe, secundați de Englitera, s'au angajat să susțină imperiul contra tuturor atacurilor din partea Rusiei; au mers chiar, se dice, până a promite restituirea imperiului otoman frontierele sale naturale în Asia, adică linia Caucasului, înlesnindu-i astfel a constitui ună țară și puternică imperiu musulman asiatic. Din partea sa Rusia nu a rămas cu mânele în silă. Persoane demne de credință, și foarte încurcătoare cu afacerile, afirmă, că afară de

nota d-lui Șişkin, diplomația rusescă a făcut să întrevadă guvernului turcesc puțința de a relua pozițiunea efectivă a provinciilor europene pierdute în anii din urmă, pentru a întinde ast-fel din nou frontierele sale până la Dunăre și a se stabili solidă în Europa“.

In zilele trecute s'a ținută o ședință secretă în consiliul federal al Germaniei, în care s'a discutat noul proiect de credite militare. Datele despre aceste proiecte militare, s'au hotărât în numita ședință a se ține secrete. Cu toate acestea diarul „Kölnische Ztg.“ le-a publicat, avându-le, după cum se dice, dela un stat federal, care prin publicarea proiectelor militare a voit să facă șgomot în Germania, pentru ca să nu fiă primite. Aceste proiecte în general cuprind următoarele: Efectivul de pace al armatei germane să se ridice dela suma de 487.000 la circa 571.000, așadéră cu 84.000 omeni, (voluntarii pe an nu sunt calculați în această cifră.) Acest efectiv se va acoperi din rezerva de întregire, reducându-se serviciul la linia la doi ani. Încuviințarea noului serviciu de prezență va fi pe cinci ani, de ore în Germania la finea fiă-oarei jumătăți de deceniu se face o nouă numărare a poporului: în raport cu înmulțirea populațiunii, mai târziu se va urca efectivul de pace. Cheltuielile ordinare sunt evaluate la 64 milioane mărci pe an, ér cele estra ordinare la 67 milioane, în cari nu sunt calculate cheltuielile de vre-o câteva sute de milioane pentru construirea de casarme și magazine militare. Pressa conservatoare tace față de aceste descoperiri, pe când celelalte foi critică noul proiect militar. Astfel „Național Ztg.“ află aceste credite de prea mari, dicând, că Germania nu va fi nici când în stare să-și ridice forța armată la cea a coaliției între Rusia și Franca. „Börsen-Courier“ accentuează, că față de aceste credite liberalii, trebuie să ceară un serviciu mai mic de doi ani. „Germania“ dice, că ore consiliul federal se credă, că pentru un asemenea credit va avé majoritate în parlament? „Voik“ dice, că decă parlamentul va fi disolvat din cauza acestor credite, atunci guvernul intră în luptă fără oficeri, cu un stég, care a fost compromis mai înainte de a fi desfășurat. Foile în unanimitate critică argumentarea defectuoasă a proiectelor. „Kölnische Ztg“ se apără în contra insinuării, că pe cale nedreptă a intrat în posesiunea datelor despre noule credite militare, dicând, că în afacerea acésta el n'a făcut nici un pas, ci puilul fript i-a oădută în gură. Statele federale nu sunt obligate a ține secret, prin nici o dispoziție legală.

o vale când mai îngustă, când mai lată, cu sate dese și pline de ruine și reminiscențe istorice vechi, tablourile variază și se schimbă la fiă-care cotitură a vălei; de pe fiă-care vârf de delu ni-se presintă două peisagiuri variate, unul mai frumos decât celalalt.

De pe „delul Uroiului“ ni-se deschide o privire încântătoare atât în valea Murșului, câtă cu deosebire în valea Streiului, mărginită de două părți de deluri păduroase, ér spre sud de frumoșii munți ai Hașegului, în mijlocul cărora se înalță, între alte piscuri, puternica piramidă ciuntată a Retezatului.

Pe delul Uroiului se află și unele resturi străvechi de cetate. Tradiția ne spune, că cetatea acésta, dimpreună cu cea a Devei și cu soada dela Călan, din valea Streiului, scobită în stâncă, au fost construite într-o singură zi, fiă-care de câte o fată de uriaș, cari erau surori, dér deore-ce fata, care a zidit cetatea Uroiului, a luat numele lui Dumnezeu în deșert, preste noapte cetatea ei a fost nimicită de un vifor, așa că abia i-se cunoscă ică-colea urma, pe când celelalte două alcătuiri, deși ruinate, sus-tau până în ziua de azi.

Mergându mai în jos, încă din depărtare zărim delul Devei, cu impregiurime frumoasă, care are încâtva asemănare cu poziția și impregiurimile Graului din Austria. El este încununat de frumoșe ruine de cetate.

De aici avem o privire de totă frumoasă în valea Murșului, pe ea în sus până la delul Uroiului, spre sud se vedă în depărtare piscurile munților Hașegului și Pariugiului, ér spre nord vedem băi sagurife ca Săcărâmbul, așadéră în o poziție între stânci, pe vârful cărora se află bisericile satului, și mai departe până la colosul de stâncă, Vulcanul.

Intre Uroi și Deva, la Banpotoc se află o cască de 25 m. înălțime, alcătuită de un păreu, ce vine spre Murș, ér din jos de Deva ia Vișel, se află ruinele unei cetăți romane. Lângă hotar este Zamul, însemnat pentru negoțul mare de lemne, ce se face aci.

Plutașii, cari vin de pe la Toplița, de obicei aci își vând marfa și apoi se întorc acasă. La Zam părăsesc și Murșul, țera noastră.

(Va urma).

SCIILE ȚILEI.

— 16 (28) Octomvre.

„Agitatori improcuați“. Drept completarea scirei ce am adus-o ieri sub titlul acesta, reproducem azi tot după „Budapesti Hirap“ următoarele informații, ce le-a trimis numitei foi corespondentul său din Clușiu. Procuratura supremă a pornit proces, pe baza §§ 171 și 173 contra lui Eugen Brote, ca proprietar al „Institutului tipografic“, unde s'a tipărită memorandul, și în contra acelor membri din personalul tipografic, cari au luat parte la răspândirea lui. După informațiile mele, dice corespondentul foi unguresci, afacerea memorandului e aproape de sfârșit, actul de acuzare însă pe care îl lucrează procurorul suprem, Vita Sándor, încă nu este așternut. În afacerea Repliei primă procurorul Vita a făcut de-a arătare tribunalului de presă din Clușiu, care a pornit și instrucția. Acuzarea va fi basată tot pe §§ 171 și 173 și anume în contra lui Eug. Brote, în contra lui Nicolau Roman, conducător tipografic în Sibiu, precum și în contra conșoților, cari se vor descoperi în decursul cercetării. Fiind însă, că Brote a declarat, că răspunderea pentru redactarea memorandului și a Repliei o ia asupra și un comitet de 24 membri, sunt prospecte, că acușaii vor fi în număr considerabil.

Comitetul pentru monumentul honveților a ținut ieri o ședință sub presiul lui Emeric Ivauka, în care acesta și-a dat demisiunea. Faptul acesta a atras după sine demisionarea celorlalți membri ai comitetului. Comitetul a decis, să facă cunoscută dimisiunea sa comitetului central al honveților, dela care a primită mandatul.

Papa bolnav. O foie italiană serie, că într-una din zilele trecute când camerarul Papei intră în odaia de locuită a prea sântitului părinte, îl află zăcându pe podine adencu amețit și avându sub cap o carte. Casul a produs mare senzație în Vatican. Medicului domestic al Papei i-a succés în câteva minute a aduce pe s. părinte la conșoiență. Papa era grozav de palid, noptea însă a durmit liniștit.

Un conte ungar sinucis. Foile unguresci aduc șirea, că contele ungar Bethlen Oliver s'a sinucis în Veneția. Causa sinuciderii sale se dice, că a fost starea materială deădută. El s'a retras în Veneția în urma certelor familiare, cari au pricinuit și divorțul între el și soția sa.

Archiducele Francisc Ferdinand d'Este a fost avansat la gradul de general maior.

Desastrul din Sardinia. Etă câteva amănunte asupra desastrului cauzat de ploia torențială din Cagliari: Vijelia și ploia au fost așa de violente încâtă au dărâmat linia ferată între Cagliari-Deoimo și Decimo-Iglesias. La Decimo au fost distruse 7 case; la Assemini mai multe de o sută, ér la Elmas 100 de case. Afară de acésta sunt o mulțime de case numai ruinate. Așa de teribilă a fost furtuna. A doua zi, prefectul, inspectorul siguranței publice, un inginer al genului civil, o trupă de carabinieri și de militari au plecat în localitățile unde s'a întâmplată sinistrul. Se spune că în total sunt 20 de victime între cari și 2 femei, pe cari le-a strivit o casă dărâmată de ploi. La Villasor se află o mulțime de vizitatori din Sassari și golful Aranci. Ei nu pot să plece acasă, din cauză, că liniile ferate sunt întrerupte, podurile de pe șosele rupte, astfel, că nici diligențele nu mai pot circula.

Camera advocațială din Brașov face cunoscut, că avocatul Dr. Eugen Me-

șianu, cu sediul în Brașov, a fost primit în lista acelei camere.

Regale și regina Greciei și-au serbat ieri nunta de argint. Regele George, născut la 24 Decemvre 1845, este fiul regelui Danimarcei, și domnesce în Grecia dela 31 Octomvre 1863. In 27 Octomvre 1867 s'a căsătorit cu marea ducesă rusescă Olga Coustantinovna, fiica marelui duce Constantin Nicolaievici. Principele de corună grecos Constantin este actualmente de 24 de ani. Acesta e căsătorit cu o soră a împăratului Germaniei. Serbarea nunții de argintă a părechi regale grecesce s'a ținută în cerc intim familiar.

Charta topografică a Moldovei se crede, că va fi terminată în anul 1895, când se va pute începe cu lucrările chartei topografice a Munteniei. Se știe, că charta Moldovei se lucră de oătră oficerii români din secțiunea topografică.

Apa riului Prut, a scădută în zilele aceste atât de tare, încâtă nici șlepul cel mai mic înăcreat, nu poate pluti mai departe.

Mașină de sburată. „Pester Lloyd“ anunță, că ministrul de comerț ungar a acordat profesorului de studii matematice dela universitatea din Clușiu, Dr. Ludovic Martin, privilegiul pentru o mașină de sburată, pe care inventatorul o numește „aripi plutitoare“. Suntem curiosi, ce va eși din acésta „inventură“.

Comitetul expoziției din Chicago a înființat pentru România, Bulgaria și Sârbia o reprezentanță generală în Bucuresci. Informații se dau industriașilor și fabricanților, gratis.

Congregațiunea comitatului Huniadori,

ținută în Deva la 20 și 21 Octomvre 1892.

Din com. Huniadori, Octomvre 1892.

(Raport special al „Gaz. Trans.“)

(Fine.)

Cel din urmă și cel mai revoltător obiect a fost propunerea avocatului Emeric Hollaki, ca „reprezentanții comitatului Huniadori, să trimită adresă de felicitare lui Ludovic Kossuth, din incidentul aniversării sale de 90 de ani.“

Comisiunea permanentă a opinat primirea propunerii. — Față cu acésta propunere, d lă Dr. Alexandru L. Hossu — epuse, câtă de multă și simțitoră vatămă acésta propunere simțământul național și dinastic al poporului român din comitatul Huniadori, — apoi făcu imputare Maghiarilor, cum de vin ei acuma cu astfel de propuneri, când cu puțin mai înainte, când a fost Maiestatea Sa pe aici, Maghiarii se arătau atât de leali și dinastici. Deci crede, că felicitarea lui Kossuth este incompatibilă cu lealitatea arătată Maiestății Sale, când M. S. a petrecut pe teritoriul acestui comitat. Drept aceea face contra propunere, ca propunerea lui E. Hollaki, să se ia dela ordinea zilei. A mai vorbit la acésta obiect contele Géza Kun, dicând, că d-sa va felicita totdeuna pe omenii distinși. Emeric Hollaki și-a exprimat mirarea, cum de un avocat și om liberal, nu voese să salute pe avocatul libertății din totă Europa? (Risete din partea Românilor.) Redactorul diarului „Hunyad“ — de altfel guvernamental de 13 probe, — a repetat ceea ce a mai fost spus la câteva banchete — arhilogice — că chiar Românii din comitatul Huniadori, cari mai toți au fost iobagi, — au cele mai temeinice motive a saluta pe Kossuth, care i-a scăpat de sub jug (strigări: Nu este adevărat!), deși primesc propunerea comisiunii.

Luând apoi cuvânt d-lă Francisc Hossu Longin, — dise cam următoarele: Este un fapt dureros, că mai ales

de câți-va ani, în totă Transilvania și Ungaria a apucat pe deasupra, un curent, pe cât de neîndreptat, pe atât de nepatriotic, neexplicabil și nealtru, — care cu îndrănelă cutăză acum a intra și în salele de consultare ale congregațiilor, — unde se desbat necazurile și trebuințele vieții publice și unde nu ar fi iertat să răsune, decât glasul bunei înțelegeri și respectul datorit legilor. Acestă nenorocită și scârboasă curent, este cultul cel mai nou al lui Kossuth, a rebelului de odinioară, care prin faptele sale și prin politica sa dezastră, a dus țera la cele mai mari nenorociri, — care a declarat dinastia noastră de detronată, — și ai cărui ostași au ars satele și au spânzurat pe părinți și frații acelora, cari și-au jertfit totul pentru Tron și Dinastie.

Nu este adevărat, că Ludovic Kossuth a ridicat iobăgia și prin aceea, ar fi eliberat și pe Români, căci iobăgia a ridicat o spiritul timpului și faptul, că tirania și feudalitatea a trebuit să înceteze, cōpte fiind pentru a fi șterse pentru toate timpurile. Dreptă aceea, nu se poate mira indetul, cum de d-lu fișpanu, ca reprezentantul guvernului unghuresc, și comisiunea permanentă, a și putut permite, ca să se aducă aici o propunere atăt de antidinastică.

Protestăză deci, atăt în numele alegătorilor săi, cât și în numele tuturor Românilor din acestă comitat, ca reprezentanța unui comitat eminamente românesc, să felicite pe Ludovic Kossuth, care a fost și este și astăzi, cel mai neîmpăcat dușman al Românilor. Cum credeți deci d-vōstră, ca noi să-l putem felicita?

Mărturisesc mai departe, că nu înțelege, cum vin Dumnealor cu astfel de propuneri, — Dumnealor, cari se fălesc atăt cu lealitatea cătră Tron și Dinastie? Una din două, sau că lealitatea, ce o afectăză ei este sinceră, și atunci felicitarea cătră Kossuth este o comedie; sau este sinceră felicitarea ce o face lui Kossuth și atunci lealitatea cătră Tron și Dinastie este numai o fățărâ.

Ce va dice—ōspele de acum câțiva ani, a d-lui propunător, — Arhiducele Iosif, când va auzi de propunerea din vorbă? Ore este compatibil și la loc propunerea comisiunei, în fața portretului Majestății Sale, ce împodobesce această sală, — și cum se esplică, că Ludovic Kossuth are așa de puțină aderență aici și în comitat, unde în 6 cercuri electorale, nu este nici unul, care să fiă aderență politicei lui? Cum veniți d-vōstră, esclama vorbitorul, să cereți dela mine, ca să felicite pe Kossuth, când honveții lui aici în orașul acesta au jăfuit pe părinții mei de totă averea, — și i-au aruncat prin temnițe? Protestăză deci ou totă țaria, ca să se audă, în totă comitatul, și în totă țera, că în reprezentanța unui comitat în mare majoritate locuit de Români, s'a propus felicitarea unui Kossuth. Se alătură la propunerea d-lui Dr. Alesandru L. Hossu și cere trecerea la ordinea zilei.

Acestă vorbire pledată cu o însuflețire și în ton plin de indignare, a făcut adencă impresiune asupra celor de față și după câte-va observațiuni, s'a pus chestiunea la vot și s'a primit propunerea de-a felicita pe Kossuth.

E de însemnat, că membrii maghiari mai distinși, au absentat dela desbaterea acestei propuneri, și că pe fețele celor prezenți (13 pro. 4 contra din 560 membri) încă se putea vedea, că adresa lui Kossuth îi genase, dăr au susținut o numai ca să nu fiă huliți de diare. La cetera adresei, Românii ostentativ s'au depărtat din sală.

Așa s'a petrecut congregațiunea de toamna din estă an în comitatul Huniadori.

Vai de poporul, care este astfel administrat!

Correspondentulă.

Morga din București.

De mult se simțea în București necesitatea de a se clădi o morgă, adeocă unu stabiliment, în care să se espună cadavrele, spre a se pute recunosce și în genere ca să se potă mai multă vreme reține cadavrele transportate acolo. În sfirșit s'a construit o astfel de morgă și anume pe piața mare în dosul sinagogei spaniole. Coperișul clădirii este în formă de cupolă, în vârful căreia se află o urnă funerară, din care esă făcări.

Meritul acestei clădiri i se atribuie medicului legistă Dr. Minovici, care este acum directorul morgei.

Probabil, că morga va fi inaugurată la 1 Noemvre.

Eată acum pe scurt descrierea morgei:

Morga are două caturi, și anume: catul de jos, care se imparte în două părți deosebite.

Intăiu intrarea de pe cheul Dēboviței, prin care intră publicul, ou vestibul, care este închis ou gemuri în fund și care dă în sala de espunere a cadavrelor. Când intri în vestibul la stānga este cabinetul directorului și acelu al grefierului, în drepta sala de așteptare și o uș, care duce în sala de autopsiă și în fund vine sala de espunere.

Pe pārete la drepta va fi afișat regulamentul interior al Morgei, care este astfel alcătuit:

1. Morga este deschisă publicului de la 7 dimineța până la 7 sēra.

2. Cadavrele nu se pot ridica de familiă decăt după 48 ore, cele neridicate în timp de 3 zile vor fi înmormentate de administrația.

3. Familiile, cari nu au mijloce, pot lāsa cadavrele la Morgă, administrația însărcinându-se a le înmormenta în cimitirul comunei.

4. Cadavrele nu pot fi ridicate decăt dela 8 dimineța până la 12 ore.

5. Decă parchetul cere, cadavrele vor fi ținute mai multă vreme.

6. Hainele morților vor fi distruse prin ardere.

7. Obiecte de valōre vor fi inapoiate familiei.

8. Ori ce serviciu este gratuit.

9. Ori ce deslușire se va cere la grefier.

10. Ori ce reclamația se va adresa directorului.

Pe pāretele din stānga va fi afișat următorul avis:

„Publicul este rugat a arāta grefierului cadavrele, pe cari le-a recunoscut, și a spune ce scie“. Acestă formalitate este cu totul gratuită.

Partea 2 a este cea mai principală, ea cuprinde sala de mașinării, sala de autopsiă, vestibulul cu casele unde se inghiată morții și sala de autopsiă.

Mașinăriile vin dela Paris și costă 38,000 lei cu montare cu tot. Ele pot produce un frig de 15° și arde 250 kg. cărbuni de piatră pe zi, ceea ce vine aproximativ la 10 lei.

Mașina va funcționa dela 5 dimineța până sēra și numai iarna nu va funcționa.

Mașinării va da un frig de 15° pentru casele unde se vor pune morții ca să inghețe, și pe urmă un curent de aer rece pentru sala de expoziția și un alt curent de apă de 1° tot pentru sala de expoziția.

Ori ce cadavru adus la Morgă înainte de a fi pus în sala de expoziția, este pus într'o ladă, ele sunt în număr de 4, ca să inghețe; timpul necesar pentru acest scop este de 2 până la 3 ore.

După aceea este pus în sala de expoziția.

Lada are o înălțime de 80 cm., sus vin șișe țevi, prin cari vine frigul, jos sunt 2 șine, ér cadavru pus pe

un cārucior este împins înăuntru, unde în ghiată. Sala de expoziția este spațioasă are vre-o 10 metri lățime și vre-o 12, lungime. În fața spre public ea are 2 rânduri de geamuri, în tavan este un ventilatoriu, și aparatele, cari aduc apă și aerul rece. În sală va fi întotdeauna frig 0° până la 1 seu cel mult 2°. Cadavrele vor fi expuse aci ou haine, însă fără rușe.

Sala de autopsiă are o formă ovală, aci cadavrele vor fi aduse, ca să li-se facă autopsiă, o masă specială gradată de 1 m. 90 cm. va servi pentru autopsiă.

Etajul al 2-lea cuprinde la stānga sala de fotografiare și museul criminal; la drepta, sala de micrografia și laboratoriu. Un balcon legă aceste săli între ele.

Afară de aceste se va construi un amfiteatru pentru cursul experimental de medicină legală, în care elevii facultății vor urma cursurile, o capelă unde va fi depus mortul înainte de înmormentare, odăile servitorilor, o uș pe stradă, și uș cu ferestră în curte, în care se va construi un avus și o mică grădină.

Ori ce persoană, care este găsită pe stradă, seu care se sinucide, seu e omorâtă, seu în fine a cărei morțe pare suspectă, este adusă diu ordinul parchetului la Morgă, diu seu noptea. Aci este pusă în aparatul de înghețat până la autopsiă.

Cadavru este trecut în două registre; unul ou următoarele indicațiuni: Numărul de intrare, numele, sexul, etatea, profesia, naționalitatea, locul nacerii, cine l'a adus, hainele, necunoscut, de cine e recunoscut, autoritatea care cere autopsia, numărul și data autopsiei, unde s'a îngropat, data morții, cine l'a reclamat și observații.

Al 2-lea registru este registrul de autopsiă, unde se trece rezultatul autopsiei. După facerea autopsiei, decă cadavru nu este reținut pe parchet pentru diferite cauze, el este liberat familiei seu înmormentat pe socotela administrației.

Tote cadavrele nerecunoscute sunt fotografiate și ou parte din hainele lor se opresc pentru recunoscere. Fotografii sunt expuse în vestibulul publicului; ori ce cadavru adus la Morgă este autopsiat.

Personalul Morgei este medicul legistă și director al Morgei retribuit lunar cu 800 lei, din grefier 150 lei, mașinist 150 lei, 2 servitori 80 lei.

Mobilierul este foarte elegant, cabinetul directorului, al grefierului, sala de așteptare, tote sunt simple, dăr de o mare eleganță.

În cabinetul directorului se află biblioteca, în care sunt tote cărțile, cari tratăză de medicină legală.

Clădirea completă a Morgei a costat 87,000 lei. Mașinării 38,000 lei, mobilierul 5000 lei, ceea ce face 130,000 lei. Intreținerea Morgei va costa 10,000 lei pe an, ér plata personalului 17,000 lei. În total 27.000 lei.

Precum am spus la început, scopul ei este de a recunosce cadavrele și de a avé un loc, în care ele se pot reține mai multă vreme.

În cursul anului acesta, medicul legistă a procedat la 300 autopsii în diferite localuri; din acești 300 de morți vre-o 40 nu au putut fi imediat recunoscuți, și neavând local ar fi putut fi reținuți, autoritatea a trebuit să îi înmormenteze grabnic.

Rezultatul este, că față cu progresul ce facem, trebuiam să avem și noi un local propriu medicinei legale, precum au tote orașele principale ale Europei, și fără a aduce o laudă, trebuie să recunoscem — dice „București“ — că Morga este datorită activității d-rului Minovici.

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.“

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta)

Budapesta, 28 Octomvre. Fōia oficiosă publică numirea lui Szōgyeny de ambasador la Berlin.

Budapesta, 28 Octomvre. Erī au fost 13 îmbolnăviri de coleră, 3 casuri de morțe.

Sofia, 28 Octomvre. A treia sesiune a sobraniei s'a deschis ierī, de principele. În mesagiul tronului se constată progresul normal al țerii, se amintesc bunăvoința Austro-Ungariei și Angliei, precum și a Sultanului.

Turin, 28 Octomvre. Ministrul de esterne, generalul Brin, a ținut ierī o vorbire, în care declară, că pregătirile mari militare sunt cea mai sigură garanția a păcii. Nicī o țera nu e mai iubitoare de pace ca Italia.

DIVERSE.

Manuscrisele lui Victor Hugo. Biblioteca națională din Paris e aproape să termine clasarea manuscriselor oprelor lui Victor Hugo, publicate în timpul vieții marelui poet. Familia poetului păstrăză încă manuscrisele oprelor publicate după morțea sa și pe acele ale unui număr de ore-care de opere inedite. În registrul salei manuscriselor, lista manuscriselor lui Victor Hugo, pe cari le posedă până acum biblioteca națională cuprinde: l'Ange, Angelo, l'Anne Terrible, l'Art d'être grand père, Bug-Jargal, les Burgraves, les Chansons des Rues et des Bois, les Chants du Crépuscule, les Contemplations, Cromwell, le Dernier jour d'un condamné, la Fin de Satan, l'Homme qui rit, l'Introduction à la vie de Shakespeare, la Légende des Siècles, Lucrece Borgia, Marion Delorme, Mes Fils, les Misérables, Napoléon le Petit, les Châtiments, Notre-Dame de Paris, les Orientales, la Pitié suprême, Quatre Vingt-Treize, Religions et Religion, le Retour de l'Empereur, le Roi s'amuse, Ruy Blas, le Théâtre en liberté, les Travailleurs de la Mer, les Voix intérieures, William Shakespeare. Mai lipsesc manuscrisele oprelor: Hernani, Maria Tudor, Esmeralda, Han d'Islande, Histoire d'un crime, Odes et Ballades și Quatre vents de l'Esprit.

Dramele geloziei. Inginerul Picozzi din Roma, funcționar la ministerul de interne, iubea de multă vreme pe o tēnēră elvețiană, cu numele Nella Zurchol. Elvețiana de asemenea iubea pe Picozzi și totă lumea credea, că ei o să se căsătorosă. De un timp încoace însă Nella încep d'în și în și fiă totă mai indiferentă față de Picozzi și într'o zi îi spuse, că rupe ori-ce relațiun cu el. De atunci, inginerul a devenit totă mai trist și mai retras. Într'o zi scrisse Nellei următorul bilet: „Vino cel puțin aqī să ne plimbăm pentru ultima oră împreună“. Elvețiana se duse și amēdoi tinerii porniră la plimbare pe esplanada Capitolului. Pe drum, Picozzi încep să se rōge de amanta sa să nu-l părăsescă, să se împace cu el și să-l iubească érași. Nella îi răspunse verde, că nu se pot și ori-ce relațiune între ei e ruptă din ziua aceea încolo. Inginerul deveni palid și după un moment de esitare se aruncă peste palamarul esplanadei în abis. Vē puteți închipui spaima grōsnică a mulțimei de omen, cari se plimbau pe acolo. În căderea îngrozitoare peste pietrele acelei prăpăstii, nenorocitul inginer și-a rupt mânil și piciorle și și-a sfărâmat capul. El a murit pe drumul cătră spital.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maloră.

Cursulu pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, including gold, silver, and banknotes.

Cursul la bursa din Viena

Table with stock market rates from Vienna, including gold, silver, and various bonds.

Table with bank exchange rates for Austrian and Hungarian banks, including Galbeni and Napoleon-d'or.

Nr. 7225/92. 954,3-2.

PUBLICAȚIUNE

Deorece în fiș-care anu se împarte între soldați cu serviciul militar prestat o parte din venitul fundațiunii „principelui Schwarzenberg Grüne”, de aceea se provocă toți acei soldați cu serviciul militar prestat, dela sergenți-majori în jos, cari sunt născuți în comitatul Brașov sêu aparțin acestui comitat și cari au dreptul de a fi împărtașiți din această fundațiune, de ași așterne subscrisului căpitanat petițiunile de ajutorare până în 24 Noemvre a. c. cu atât mai mult, de orece petițiunile așternute după acestu termen se vor respinge.

Brașov, 24 Octomvre 1892.

Căpitanatul orașenescu.

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei” à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu, și în tutungeria I. Gross.

ABONAMENTE

„GAZETA TRANSILVANIEI”

la Pretul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Table with subscription rates for Austro-Ungary: Pe trei luni (3 fl.), Pe șese luni (6 fl.), Pe un an (12 fl.).

Pentru România și străinătate:

Table with subscription rates for Romania and abroad: Pe trei luni (10 fr.), Pe șese luni (20 fr.), Pe un an (40 fr.).

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Table with subscription rates for Austro-Ungary: Pe an (2 fl.), Pe șese luni (1 fl.), Pe trei luni (50 cr.).

Pentru România și străinătate:

Table with subscription rates for Romania and abroad: Pe an (8 franci), Pe șese luni (4 franci), Pe trei luni (2 franci).

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Mersul trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octomvre 1892.

Large table with train schedules and fares between various stations including Budapest, Brașov, Sibiu, and Cluj.

Nota: Numerii încadrați cu linii gróse însemnăză orele de noapte.